

ШКОЛА СИСТЕМАТИЗАТОРА**Методичні роз'яснення щодо індексування видань класу 1 Філософія. Психологія**

Клас 1 Філософія. Психологія належить до Основної таблиці УДК. Використовувати 1 клас можна під час індексування видань на загальну філософську тематику, оскільки видання з психології будуть заіндексовані у 159 підкласі, а також відповідно до сьомого правила про перше згадування. Наприклад:

1/2 Філософія та релігія
1-042.3:2 Вплив релігії на філософію
1:5 Філософія науки
1:7 Філософія мистецтва
1"18" Філософія 19 століття
1(091) Історія філософії

Далі розглянемо підкласи/розділи класу 1, які стосуються питань філософії, окультизму, психології, логіки та етики.

Розділ 101 призначений для групування документів із загальних філософських питань: сутність, можливість, методи, предмет філософії тощо. Наприклад:

101(079.1) Збірник завдань для контрольних робіт із курсу "Філософія" для шкільних закладів

Підклас 11 містить розділи 111/119. Розділ 111 застосовують для документів, що висвітлюють теми метафізики та онтології: концепції, властивості, теорії, види буття. Наприклад:

111:159.923.2 Онтологія особистості

Розділи 113/119 відображають видання з космологічних питань: законів природи, простору, часу, руху, розвитку, матерії тощо. Наприклад:

113:53 Фізико-філософська концепція постання Всесвіту з ефіру

Підклас 13 призначений для групування документів щодо філософії розуму й духу, а також метафізики духовного життя, їхніх концепцій і законів, духовних цінностей. Цей підклас також охоплює філософію культури та культурологічні вчення. Крім цього, до підкласу 13 належить розділ 133, в якому класифіковано паранормальні явища та окультизм, у тому числі астрологію, хіромантію, хірологію, спиритизм. Наприклад:

133:159.96 Паранормальні явища: спроба усвідомлення
133.3(=821.173) Скарби майя та кінець світу
133.4(=16) Таємні практики слов'янського чорнокнижжя
133.52(076) Практична астрологія (посібник)

Підклас 14 та його розділи 140/141 застосовують для позначення філософських систем і напрямів, а також їхніх різновидів за основними принципами, поглядами на світ, релігійними питаннями, ставленням до суспільства тощо. Наприклад:

141:316.37(73)"195/199" Параметри осягнення людини в американській філософії другої половини ХХ століття (монографія)

— складається з індексів УДК:

141 Різновиди систем, концепцій, поглядів, вчень, напрямів

316.37 Індивідууми (як базовий елемент соціальної структури)

(73) Сполучені Штати Америки (США)

"195/199" Загальні визначники часу. Друга половина ХХ століття

(02) Книги загалом. (Монографії)

141.1 Система єдності матерії та свідомості

141.7/.8:316.324.8 Господарство: соціальні теорії (монографія)

141.7:316.3:001.895(043.3) Інновації у суспільно-му житті: природа і функціональний потенціал (автореферат дисертації)

— складається з індексів УДК:

141.7 Філософські напрями за ставленням до людського суспільства

316.3 Соціальна структура. Суспільство як соціальна система

001.895 Інновації (з класу 001.89 Організація наукової та науково-дослідної роботи)

(043.3) Дисертації (автореферати дисертацій на здобуття вченого ступеня)

Фасетами індекс буде такий:

141.7:316.3(043.3)

316.3:001.895

316.7:141.82 Марксизм та питання культури

У "Змінах та доповненнях 2014—2015" код 141.319.8 Філософська антропологія перенесений у новий клас 128.5 розділу 128 Душа. Сутність життя і смерті.

Документи з психологічної тематики (з питань загальної психології, психології окремих видів діяльності, віку та статі, парапсихології, гіпнотизму, психотехніки) збираються у **підкласі 159.9**. У ньому розроблено низку спеціальних визначників, які деталізують індекс і роблять його більш розширеним. Окрім того, цей клас містить настанови (посилання), що вказують на розділ або конкретний індекс, який можна використовувати під час індексування близьких за змістом документів. Наприклад:

159.9.072 Практична психологія: діагностичні шкали

159.9.072.52 Ефект плацебо: коли розум стає матерією

157.922.7-058.862:159.944.4 Психологічні чинники особистісної стресостійкості дітей-сиріт

— складається з індексів УДК:

159.922.7 Дитяча психологія. Педологія. Педопсихологія

159.944.4 Стомлюваність. Стрес

-058.862 Сироти

159.923.2 *Его* — це *ворог*
 159.923.2-053.6-056.262 *Психологічні основи формування самосвідомості молоді з порушенням зору*
 — складається з індексів УДК:

159.923.2 Розвиток, становлення особистості.
 Самосвідомість. Ідентичність особистості
 -053.6 Особи юного віку. Підлітки. Особи підліткового віку

-056.262 Особи з частковою втратою зору. Сліпі
 Фасетами індекс буде такий:

159.923.2-053.6-056.262

159.923.2-056.262-053.6

159.963.3:612.821.7 *Сновидіння: про що говорить мозок*

Якщо зміст видання цього потребує, то для відображення за різними критеріями доцільно навести уточнення за допомогою індексу УДК із медицини.

159.98-051:616-006-052 *Психологічна готовність психологів до роботи з онкологічними хворими*

— складається з індексів УДК:

159.98 Прикладна психологія (психотехнологія) загалом

616-006 Пухлини. Новоутворення. Бластоми. Хористоми. Гамартоми. Онкологія

-051 Особи, які впливають на інших, виконують дію (які вивчають, виробляють, обслуговують тощо)

-052 Особи, які є об'єктом впливу, клієнти, користувачі (об'єкти вивчення, обслуговування тощо)

Психологію окремих видів діяльності (галузевої, прикладної) позначаємо за допомогою знака ":" (відношення). Наприклад:

159.9:502/504 *Екологічна психологія*

159.9:613 *Психологія становлення здорового способу життя*

На сучасному етапі чимало літератури з психологічної тематики перегукується із соціальною психологією 316.46. Це варто враховувати в процесі індексування, адже зрозуміло, що тема не може бути відображена одним індексом, а лише кількома. Наприклад:

316.46:159.923]:35.07/.08 *Діагностика лідерського потенціалу особистості на публічній службі*

— складається з індексів УДК:

159.923 Психологічні типи. Індивідуальна психологія. Психологія особистості. Індивідуальність. Особистість. Психологія характеру. Характерологія. Ідіосинкразія. Прирівнювання особистостей. Типи особистостей

316.46 Лідерство

35 Державне адміністративне управління. Уряд. Військова справа

3.07/.08 Спеціальні визначники для позначення суспільних наук загалом

159.923-044.332:316.42-044.372 *Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства*

— складається з індексів УДК:

316.42 Соціальні зміни в глобальних суспільствах. Соціальний розвиток. Соціологія розвитку

-044.332 Диференціація. Адаптація

-044.372 Криза

316.77:159.923 *Алхімія спілкування*

316.485:323.2]:159.964.21 *Ментальні засади соціального опору*

— складається з індексів УДК:

316.485 Соціальні засоби конфлікту. Засоби врегулювання конфліктів

323.2 Відносини між народом та державою.

Внутрішня політична діяльність

159.964.21 Пояснення ментальних процесів

Логіку представлено у **підкласі 16**, який має кілька розділів. Найчастіше індексують літературу з розділу 165 Теорія пізнання. Епістемологія. Наприклад:

165-045.34 *Екстраполяція як метод соціального пізнання*

— складається з індексів УДК:

165 Теорія пізнання. Епістемологія

-045.34 Екстраполяція

165:32 *Політичне пізнання: епістемологічна та гносеологічна перспективи*

167/168:37 *Проблеми становлення й розвитку методології наукового пізнання в педагогіці*

161.22 *Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки*

У **підкласі 17** згруповано документи етично-філософської тематики, документи з практичної філософії та філософії моралі. Наприклад:

17:7 *Взаємозв'язок етики та мистецтва*

У **підкласі 17** для деталізування напрямів, методів, ролі й поняття етики, суті, категорій, законів і принципів моралі, етичних поглядів і доктрин використовують спеціальні визначники 17.0. Наприклад:

17.021.2-056.31 *Особи за розумовими здібностями*

До **підкласу 17** належать розділи 171/179, які об'єднують різновиди етики: індивідуальну, соціальну, родинну, професійну, ділову, сексуальну, етику розваг і відпочинку, а також інші етичні питання. Наприклад:

023.4:174 *Етика бібліотечного працівника*

174.026.3:159.9 *Роль емпатії у професійному становленні психолога-практика*

341.7:174 *Дипломатичний протокол та етикет*

347.1:177.9](477) *Особливості застосування категорії справедливості у цивільному праві України*

347.96:172 *Духовно-естетичний фактор у професійному бутті юриста.*

Юлія Набхан,
 старший науковий співробітник
 відділу класифікаційних систем
 Книжкової палати України

Вікторія Солодовнік,
 старший науковий співробітник
 відділу класифікаційних систем
 Книжкової палати України